

Telling time

Kioma horo? = What time?

Je = on, or at

“Je kioma horo Georgo legas? Li legas je...”

- La oka (horo) (kaj) tridek (minutoj).
- La oka kaj tridek.
- La oka tridek.
- La oka kaj duono.

Kiu?

1. Kiu manĝas je la oka horo?

2. Kiu paŝas je la oka kaj tri kvaronoj?

3. Kiu estas en la banejo je la naŭa?

4. Kiu svenas je la oka kaj duono?

5. Kiu dormas je la oka horo?

6. Kiu informas je la naŭa horo?

7. Kiu ĵonglas je la oka kaj kvarono?

Kioma horo?

8. Helena skulptas. Kioma horo estas?

9. Flora falas. Kioma horo estas?

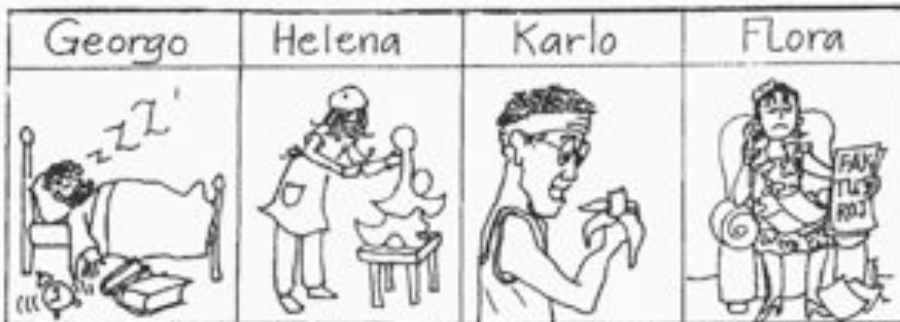
10. Georgo legas. Kioma horo estas?

11. Karlo ŝvitas. Kioma horo estas?

12. Helena iras de la domo al la informejo. Kioma horo estas?

Ĉu jes aŭ ne?

13. Ĉu Karlo ĵonglas je la oka kaj kvarono?
14. Ĉu Helena parolas telefone je la oka kaj kvarono?
15. Ĉu Georgo kalkulas je la naŭa horo?
16. Ĉu Flora sidas kun fakturoj je la oka horo?
17. Ĉu Helena dancas je la oka kaj kvarono?
18. Ĉu Karlo kalkulas je la oka?
19. Ĉu Flora eble mortas je la oka kaj kvarono?
20. Ĉu Georgo skulptas je la naŭa horo?

Comparisons: **pli**

pli functions like English “more”, “-er”

pli bela = more beautiful

pli malbela = uglier

pli bona = better

pli malbona = worse

Likewise, **malpli** means “less”

malpli bela = less beautiful

malpli malbela = less ugly

malpli bona = less good

malpli malbona = less bad

Comparisons: **pli... ol**

ol means "than". Sample phrases:

La pomo estas pli ruĝa ol la piro.

The apple is redder than the pear.

Ŝi estas malpli bela ol vi.

She is less beautiful than you.

Unu el miaj ŝuoj estas pli granda ol la alia!

One of my shoes is bigger than the other!

Vortoj:

pir/o = pear

ŝu/o = shoe

ali/a = (an)other

Comparisons: pli

Proverboj

Okuloj estas pli grandaj ol la ventro.

Eyes are bigger than the (one's) belly.

(English version: "Your eyes are bigger than your stomach.")

Fiŝo pli granda malgrandan englutas.

A bigger fish swallows a smaller (one).

Amo estas forta, sed mono pli forta.

Love is strong, but money stronger.

El du malbonoj, pli malgrandan elektu.

Choose the lesser of two evils.

Vortoj:

okul/o = eye

mon/o = money

ventr/o = belly

elekt/i = to choose

en/glut/i = swallow

el = out of, from

Praktiko: bestoj

muso

Baleno estas _____ granda ol muso.

Muso estas _____ granda ol baleno.

Hundo estas malpli _____ ol baleno.

Hundo estas malpli _____ ol muso.

Kiu besto estas pli granda ol hundo?

Kiu besto estas malpli granda ol baleno?

hundo

baleno

Comparisons: **plej**

plej functions like English "most", "-est"

bela = beautiful **plej bela** = most beautiful

bona = good **plej bona** = best

multe = much, a lot **plej multe** = most

rapida = fast **plej rapida** = fastest

Comparisons: **malplej**

You can also add **mal-** to **plej** to make **malplej** ("least"):

bela = beautiful **malplej bela** = least beautiful

bona = good **malplej bona** = least good

rapida = fast **malplej rapida** = least fast

Some variations:

plej malbela = most ugly (ugliest)

malplej bela = least beautiful

malplej malbela = least ugly

Comparisons: **plej... el**

el means "out of". It's useful when translating:
"the most... of" (or) "the ...-est of" a specific group:

La plej ruĝa el la pomoj

The reddest of the apples

La plej komforta el la litoj

The most comfortable of the beds

You can also use other prepositions when appropriate:

La plej ruĝa pomo sur la tablo

The reddest apple on the table

La plej komforta lito en la domo

The most comfortable bed in the house

Comparisons: plej

Proverboj

Vundo sekreta doloras plej multe.

The secret injury hurts the most.

Plej bone ridas, kiu laste ridas.

(He) who laughs last, laughs best.

Sperto estas la plej bona instruisto.

Experience is the best teacher.

Vortoj:

vund/i = to wound, injure

sekret/o = a secret

last/a = last

rid/i = to laugh

spert/a = experienced

instru/ist/o = a teacher

dolor/i = to hurt

mult/a = much

Praktiko

El la kvin fingroj de la mano...

montrofingro
(dua)

mezfingro
(tria)

ringofingro
(kvara)

etfingro
(kvina)

dikfingro
(unua)

la mano

...kiu estas la plej longa?

...kiu estas la malplej longa?

...kiu estas la plej malforta?

...kiu estas la plej utila?

...kiuj du estas la malplej longaj?

Adjektivoj:

longa = long

forta = strong

utila = useful

New suffix: **-ar**

-ar = a collection, group of things of the same kind, taken as a whole

arbo	= a tree	arbaro	= a forest
homo	= a person	homaro	= (hu)mankind
ŝtupo	= a stair	ŝtuparo	= a staircase

Dialogo:

Instruisto: **“Se domo havas kvar ŝtuparojn, kaj ĉiu ŝtuparo havas dek ŝtupojn, kiom da ŝtupoj oni devas supreniri, por atingi la supron?”**

Petro: **“Ĉiujn.”**

Vortoj:

ating/i = reach, attain	hav/i = to have
ĉiu = each/all/every one	instru/i = to teach
dev/i = must, need	ir/i = to go
dom/o = a house	supr/e = upwards, top

New suffix: **-ad**

-ad expresses duration of an action, or an action in general

dormi = to sleep	dormadi = to be sleeping (for some time)
manĝi = to eat	manĝadi = to keep eating
ĉaso = a hunt	ĉasado = hunting
kanto = a song	kantado = singing
penso = a thought	pensado = thinking

Putrado de fiŝo komenciĝas de la kapo.

A fish rots from the head.

Literally: "Rotting of a fish begins from the head."

Ripetado estas la plej bona lernado.

Repetition is the best teacher.

Literally "Repetition is the best learning."

Vortoj:

kap/o = head

komenc/iĝ/i = to begin (intr.)

lern/i = to learn

putr/i = to rot

ripet/i = to repeat

New suffix: **-ebl-**

“able to be”

ebla	=		=	possible
eble	=		=	possibly
ebla	=	possible	malebla	= impossible
manĝi	=	to eat	manĝebla	= edible
kredi	=	to believe	kredebla	= credible (believable)
uzi	=	to use	uzebla	= usable

New suffix: **-ind-**

conveys merit, worth, value

legi	= to read	leginda	= worth reading
ridi	= to laugh	ridinda	= laughable
honta	= to be ashamed	hontinda	= shameful
honori	= to honor	honorinda	= honorable
preferi	= to prefer	preferinda	= preferable

Honorinda morto estas preferinda ol hontinda vivo.

An honorable death is preferable to a shameful life.

Be careful...

English uses “-able” to convey the meanings of both **-ind-** and **-ebl-**

edible (manĝi)	=	manĝebla
laudable (laŭdi)	=	laŭdinda
memorable (memori)	=	memorinda
visible (vidi)	=	videbla
flexible (fleksi)	=	fleksebla